

Музички тонови у парку крагујевачког Ректората

Још је Константин Филозоф забележио да је деспот Стефан Лазаревић (син кнеза Лазара) ловио у крајевима око реке Лепенице помоћу дресираних птица – крагуја – откуд је дошао и назив граду.

За време Турака град је имао текију, караван-сарај, чесме, а највероватније и водовод. Почетком маја 1818. изабран је за престоницу обновљене српске државе, а мудри књаз Милош Обреновић донео је Србији слободу. Мада неписмен, основао је Театар Јоакима Вујића, „Књажевско-сербску банду” (1831 – који је био први оркестар у Србији), „Новине српске” (1834 – с уредником Димитријем Давидовићем и исте године и прву књижару коју је водио Григорије Возаревић). Његова млађа кћи – Јелисавета (Савка) учила је још 1823. године свирање на клавиру, а у Амицицином коначу су се приређивале забаве и балови, на којима су се играле немачке, шведске, мађарске, влашке, бугарске и (разуме се) српске игре.

Део те древне атмосфере пренели су нам четворо сјајних музичара у парку Ректората на летњој сцени: лаутиста, гитариста и теорбиста Андреј Јованић, који се усавршавао у Немачкој и у Енглеској, а специјализирао за камерно извођење барокне музике, виолинисткиња Милена Рајковић, виолончелисткиња Милица Јакшић, уз двоструког доктора гитаре, композитора, музиколога, педагога и публицисту Уроша Дојчиновића, који је уз предани и сваке хвале достојни музичко-истраживачки рад приредио и више од 3.500 наступа широм света. Његовом заслугом и догодила се светска премијера дела која су добрим делом везана управо за Крагујевац и за другу половину 19. века. Два српско-оријентална марша („Косово” и „Сулејман паше марш”), које је свирала Шлезингерова „банда”, Урош је транскрибовао за лауту и гитару, што нас је подсетило на Шопенове речи да су „од једне гитаре боље само две”.

Сам књаз највише је волео штимовање пре позоришних комада (као и ком-

Са концерта српских старина

позитор и диригент Предраг Милошевић јер, како је говорио, „онда се свако удубљује у сопствено музицирање”), а Тихомир Ђорђевић записао је у својој књизи „Из Србије кнеза Милоша” да је музицирање на његовом двору би-

ло „налик на удешавање инструмента пред свирање”. Овај специфични квартет два трзачка и два гудачка инструмента никако није остављао таква утисак, напротив, зрачили су складом, компатибилношћу и правом ка-

мерном прожетошћу. Књаз је посебно волео песму „Све што мене окружава” (по Доситејевом тексту) те је натерао Шлезингера да начини аранжман за „Књажевско-сербску банду”, а Урош је (мада га нико није натерао) приредио овај комад за инструментални квартет. Чули смо и кадрил Алексе Поповског (Милошевог писара који се школовао у Италији и свирао на гитари). Емануел Коларевић позвао је Јосифа Шлезингера у Сремске Карловце и он је ту први пут забележио десетак песама од којих је Урош представио четири. Била је потпуно фасцинантна моћ Уроша Дојчиновића да гитаром трансформише и маршеве и кадриле и дела за клавиру и да уз помоћ својих колега и речју и музиком представи музику потеклу управо с крагујевачког тла.

Концерт су завршили композицијом „Кад се спусти плава ноћ” и заиста ноћ се спустила у парку крагујевачког Ректората с последњим тактовима њиховог музицирања.

Гордана Крајачић